

Dosarul nr. 2rh-22/23
2-15065061-01-2rh-17032023

Prima instanță: Judecătoria Cahul (D. Bosfi)
Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (G. Eni, V. Movilă, T. Dimitriadi)
Instanța de recurs: Curtea Supremă de Justiție (T. Vieru, O. Sternioală, P. Moraru)

Î N C H E I E R E

30 august 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

judecători

Viorica Puica

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc

examinând cererea de revizuire depusă de Agentul Guvernamental,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Pascal Ion împotriva lui Pascal Dumitru, Pascal Marian, intervenienți accesorii Pascal Gheorghe și OCT Cahul, notarul public „Butuc Rodica” cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și declararea nulității actelor juridice,
împotriva încheierii din 13 mai 2015 a Curții Supreme de Justiție, prin care a fost declarat inadmisibil recursul declarat de Pascal Ion,

c o n s t a t ă :

La 06 octombrie 2009, Pascal Ion a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Pascal Dumitru, persoană interesată Pascal Gheorghii și Pascal Pavel, privind constatarea faptului acceptării Succesiunii și anularea parțială a contractului de donație.

Prin hotărârea din 30 noiembrie 2009 a Judecătoriei Cahul, acțiunea înaintată de Pascal Ion a fost admisă, constatându-se faptul acceptării succesiunii asupra ½ cotă parte din casa de locuit cu teren aferent, nr. cadastral xxx, amplasată în xxxx și ½ cotă parte din casa de locuit cu terenul aferent nr. cadastral xxx, amplasată în xxx.

A fost recunoscut parțial nul contractul de donație nr. 366 din 03 februarie 2000, încheiat între Pascal Nicolae și Pascal Dumitru privind donarea a ½ cotă parte din casa de locuit și terenul aferent din str. xxx (f.d. 39. Vol. I).

Prin decizia din 08 aprilie 2010 a Curții de Apel Cahul, a fost admis apelul declarat de Pascal Dumitru, fiind casată hotărârea Judecătoriei Cahul din 30 noiembrie 2009, cu remiterea pricinii pentru rejudecare în prima instanță (f.d. 73-74. Vol. I).

Prin încheierile din 05 iulie 2010 a Judecătoriei Cahul, au fost atrași în proces în calitate de copârît Pascal Marian și în calitate de intervenienți accesorii Oficiul

Cadastral Teritorial Cahul și notarul public Butuc Rodica (f.d. 148-149, 151, vol. I).

Prin hotărârea din 21 decembrie 2010 a Judecătoriei Cahul, cererea de chemare în judecată înaintată de Pascal Ion împotriva lui Pascal Dumitru, Pascal Marian, intervenienți accesorii Pascal Gheorghe, OCT Cahul, notarul public cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, declararea nulității actelor juridice a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată (f.d. 189-193. Vol. I).

Prin încheierea din 11 martie 2011 a Curții Supreme de Justiție, a fost admisă cererea de abținere a judecătorilor Curții de Apel Cahul – Ion Dănăilă, Galina Vavrin și Natalia Bondarenco, dispunându-se strămutarea pricinii pentru examinarea în ordine de apel la Curtea de Apel Comrat (f.d. 204-205. Vol. I).

Prin decizia din 10 mai 2011 a Curții de Apel Comrat, a fost respins apelul declarat de Pascal Ion, fiind menținută hotărârea din 21 decembrie 2010 a Judecătoriei Cahul (f.d. 251. Vol. I).

Prin decizia din 25 ianuarie 2012 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Pascal Ion, fiind casată decizia din 10 mai 2011 a Curții de Apel Comrat și hotărârea din 21 decembrie 2010 a Judecătoriei Cahul, pricina fiind remisă pentru rejudecare în prima instanță – Judecătoria Cahul (f.d. 294-297. Vol. I).

Prin hotărârea din 26 august 2014 a Judecătoriei Cahul, cererea de chemare în judecată înaintată de Pascal Ion împotriva lui Pascal Dumitru, Pascal Marian, intervenienți accesorii Pascal Gheorghe, OCT Cahul, notarul public cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, declararea nulității actelor juridice a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată (f.d. 99-101. Vol. II).

Prin decizia din 22 ianuarie 2015 a Curții de Apel Cahul, apelul declarat de Pascal Ion a fost respins, fiind menținută hotărârea din 26 august 2014 a Judecătoriei Cahul.

La 04 martie 2015 Pascal Ion, a contestat cu recurs decizia instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă.

Prin încheierea din 13 mai 2015 a Curții Supreme de Justiție, a fost declarat inadmisibil recursul depus de Ion Pascal împotriva deciziei din 22 ianuarie 2015 a Curții de Apel Cahul.

La 16 martie 2023, Agentul guvernamental al Republicii Moldova, Dumitru Obadă, a depus cerere de revizuire împotriva încheierii din 13 mai 2015 a Curții Supreme de Justiție, în temeiul art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă.

În motivarea cererii de revizuirii a evidențiat că, în fața Curții, reclamantul pretinde încălcarea dreptului său garantat de Articolul 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în care plângerea vizează legalitatea și imparțialitatea obiectivă a judecătorului implicat în două faze a judecării cauzei cu participarea aceluiași judecător.

A indicat că, în al doilea set de proceduri cauza reclamantului a fost redistribuită judecătorului P.M. în cadrul Judecătoriei Cahul, ca urmare a restituirii cauzei pentru o nouă rejudecare dispusă de Curtea de Apel Cahul prin decizia din 08 aprilie 2010. După redistribuirea cauzei judecătorului P.M., prin hotărârea din 21 decembrie 2010, pretențiile reclamantului au fost declarate ca neîntemeiate. Între timp, după pronunțarea hotărârii din 21 decembrie 2010, P.M. a fost numit

judecător la Curtea Supremă de Justiție, prin hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 139 din 11 iulie 2014. În cadrul celui de-al treilea set de proceduri, reclamantul nefiind de acord cu soluția Curții de Apel Cahul din 22 ianuarie 2015, a depus o cerere de recurs la Curtea Supremă de Justiție. Prin încheierea din 13 mai 2015 a Curții Supreme de Justiție, din a cărei componență făcea parte și judecătorul P.M., recursul reclamantului a fost declarat inadmisibil și irevocabil.

Agentul guvernamental constată că, potrivit articolului 49, alin. (1) al Codului de procedură civilă, judecătorul care a luat parte la judecarea cauzei în primă instanță nu mai poate participa la judecarea acesteia în instanță de apel, de recurs și nici la rejudecarea ei în primă instanță, după casare. Ceea ce ar presupune, inclusiv, examinarea inadmisibilității cererii de recurs depusă de reclamant.

În situația respectivă, judecătorul urma să-și ia abținere de la judecarea cauzei. Prin urmare, imparțialitatea acestei instanțe ar fi putut fi pusă la îndoială în mod real.

La 24 martie 2023, în adresa intimaților a fost expediată cererea de revizuire. Însă, intimații nu au depus referință prin care să-și expună opinia asupra motivelor invocate în cererea de revizuire depusă de către Agentul guvernamental.

Studiind materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental al Republicii Moldova, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 452 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă, dacă examinarea cererii de revizuire este de competența Curții Supreme de Justiție sau a instanței de apel, ședințele se desfășoară fără înștiințarea participanților la proces. Dacă instanța care examinează cererea de revizuire consideră necesară prezența participanților la proces, aceasta dispune înștiințarea lor.

Completul de judecată a decis examinarea cererii de revizuire fără înștiințarea participanților la proces, cu plasarea datei ședinței pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, fiind inoportună invitarea părților, întrucât argumentele expuse în cererea de revizuire au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței examinarea acesteia.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. b), alin. (6) din Codul de procedură civilă, după ce examinează cererea de revizuire, instanța emite unul din următoarele acte de dispoziție: încheierea de admitere a cererii de revizuire și de casare a hotărârii sau deciziei supuse revizuirii.

În corespundere cu art. 451 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în scris de persoanele menționate la art.447, indicându-se în mod obligatoriu temeiurile consemnate la art.449 și anexându-se probele ce le confirmă.

În temeiul art. 447 lit. c) din Codul de procedură civilă, sunt în drept să depună cerere de revizuire: Agentul guvernamental, precum și subiecții menționați la lit.a) și b) din prezentul articol, în cazurile prevăzute la art. 449 lit. g) și h).

Articolul 449 lit. g) din Codul de procedură civilă, prevede că revizuirea se declară în cazul în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova.

Așadar, efectele hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului prin care se constată violarea de către instanțele naționale a drepturilor omului, consfințite în Convenție, cu ocazia pronunțării hotărârilor rămase irevocabile după epuizarea tuturor căilor de atac prevăzute de legislația națională - operează asupra acestor hotărâri prin intermediul căii de atac extraordinare a revizuirii prevăzută de articolul 449 din Codul procedură civilă.

La rândul său, art. 450 lit. e) din Codul de procedură civilă, stipulează că cererea de revizuire se depune în interiorul termenului de derulare a procedurii de reglementare pe cale amiabilă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului - în cazul prevăzut la art. 449 lit. g).

Totodată, conform art. 5 alin. (4) lit. b) din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015, în domeniul asigurării implementării la nivel național a Convenției, Agentul guvernamental în cazurile prevăzute de lege, intervine sau participă în procedurile naționale sau solicită redeschiderea acestora.

Conform art. 11 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015, soluționarea amiabilă a unei cauze aflate pe rolul Curții Europene poate fi inițiată doar după o notificare oficială parvenită din partea Curții Europene și poate fi derulată concomitent cu procedura prevăzută la art.10, care se aplică în modul corespunzător.

În condițiile alin.(1), Agentul guvernamental, din oficiu, la solicitarea reclamantului sau a reprezentantului acestuia, este în drept să negocieze soluționarea amiabilă a oricărei cauze aflate pe rolul Curții Europene.

În prezenta cauză, Agentul guvernamental al Republicii Moldova a menționat despre faptul că Curtea Europeană a comunicat Guvernului Republicii Moldova cererea Pascal vs Republica Moldova (nr.14426/14). Astfel, Curtea a solicitat prezentarea observațiilor cu privire la admisibilitatea și fondul cererii prin prisma întrebărilor formulate în circumstanțele de fapt, rezumate de către Grefa Curții Europene. De asemenea, Curtea a propus Guvernului să ia în calcul eventualitatea încheierii unui acord de soluționare amiabilă a cauzei.

Cu referire la circumstanțele litigiului, reține prevederile art. 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului, care reglementează că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Analizând circumstanțele prezentei cauze și raționamentele expuse în cererea de revizuire, urmează de enunțat faptul că judecătorul Petru Moraru a participat la examinarea prezentei cauze atât în prima instanță prin pronunțarea hotărârii din 21 decembrie 2010 a Judecătoriei Cahul, precum și în recurs în calitate de judecător, membru al completului de judecată la Curtea Supremă de Justiție prin pronunțarea încheierii de inadmisibilitate din 13 mai 2015.

Totodată, se evidențiază că, la examinarea cauzei în recurs la Curtea Supremă de Justiție, prin încheierea din 13 mai 2015, completul de judecată nu a verificat legalitatea hotărârii din 21 decembrie 2010 a Judecătoriei Cahul pronunțată de către judecătorul Petru Moraru, deoarece a fost casată prin decizia din 25 ianuarie 2012 a Curții Supreme de Justiție. Însă, având în vedere opinia judecătorului expusă în hotărârea din 21 decembrie 2010, fiind ea și casată, nu putea participa

nici la admisibilitatea recursului, or, conform art. 49 alin. (1) al Codului de procedură civilă, judecătorul care a luat parte la judecarea cauzei în primă instanță nu mai poate participa la judecarea acesteia în instanță de apel, de recurs și nici la rejudecarea ei în primă instanță, după casare.

În ceea ce vizează solicitarea Agentului guvernamental al Republicii Moldova de acordare a unei satisfacții echitabile în beneficiul lui Ion Pascal pentru încălcarea constatată, completul de judecată reține următoarele.

În baza art. 41 din Convenție, dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.

Satisfacția echitabilă poate fi acordată dacă dreptul intern nu permite sau permite doar în mod imperfect, prin repunerea lucrurilor în situația anterioară, înlăturarea consecințelor măsurii incriminate.

Mecanismul de control instituit prin Convenție are un caracter subsidiar, ceea ce presupune, conform art. 1 din Convenție, că drepturile și libertățile garantate de Convenție să fie protejate mai întâi prin dreptul intern și aplicate de autoritățile naționale.

Completul de judecată constată existența unui prejudiciu moral suferit de către reclamantul Ion Pascal, admisibilitatea recursului fiind examinată de către un complet de judecată, al cărui membru de complet a participat și la examinarea cauzei în primă instanță, pronunțând hotărâre la 21 decembrie 2010. Prin urmare, imparțialitatea acestei instanțe ar fi putut fi pusă la îndoială, astfel că Ion Pascal a continuat să suporte repercusiuni negative în urma acestei încălcări.

Prin urmare, fiind constatată existența unei violări a drepturilor reclamantului, statul are obligația juridică din perspectiva Convenției de a pune capăt acestei violări și de a înlătura consecințele în așa fel încât să se restabilească, pe cât e posibil, situația anterioară prin repararea prejudiciului sub formă pecuniară.

Astfel, prejudiciul moral se acordă în raport cu consecințele negative suferite de parte, cât și în măsura în care i-a afectat situația socială și materială, iar în temeiul Convenției Europene a Drepturilor Omului, aceste criterii se aplică prin necesitatea ca partea lezată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit.

În jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană a reiterat că o hotărâre în care ea constată o violare impune statului pârât o obligație legală de a pune capăt violării și a repara consecințele acesteia în așa mod, încât să restabilească pe cât e posibil situația existentă înainte de violare (a se vedea *Former King of Greece and Others v. Greece* [GC], nr. 25701/94, § 72). În această cauză, reparația trebuie să aibă scopul de a repune reclamantul în situația în care el s-ar fi aflat dacă violarea nu ar fi avut loc.

La fel, repararea prejudiciului cauzat printr-o hotărâre judecătorească, prin care s-a încălcat un drept prevăzut de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, poate fi efectuat în primul rând prin modificarea (casarea) acesteia și numai apoi prin acordarea unei compensații pecuniare.

Respectiv, ținând cont de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în cauze cu încălcări similare și efectul acestor încălcări asupra reclamantului, completul de judecată consideră că o compensație suficientă nu poate fi echilibrată

doar prin simpla constatare a faptelor descrise, iar suma de 3600 de Euro solicitată de Agentul guvernamental reprezintă o satisfacție echitabilă pentru încălcările constatate, fiind apreciată în calitate de despăgubire pentru prejudiciul moral, inclusiv costuri și cheltuieli.

Din considerentele menționate, completul de judecată ajunge la concluzia de a admite cererea de revizuire în limita susținută de Agentul guvernamental, a constata încălcarea drepturilor lui Ion Pascal garantate de art. 6 § 1 din Convenție, a casa încheierea din 13 mai 2015 a Curții Supreme de Justiție și a reține prezenta cauză în procedura Curții Supreme de Justiție pentru examinarea în ordine de recurs a recursului declarat de Ion Pascal împotriva deciziei din 22 ianuarie 2015 a Curții de Apel Chișinău, cu acordarea unei satisfacții echitabile în beneficiul reclamantului pentru încălcările constatate, prin aplicarea directă a articolului 41 din Convenției, în cuantum de 3600 de Euro în calitate de prejudiciu moral, inclusiv costuri și cheltuieli.

În conformitate cu 453 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se admite cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental al Republicii Moldova.

Se constată încălcarea drepturilor lui Ion Pascal garantate de art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului.

Se casează încheierea din 13 mai 2015 a Curții Supreme de Justiție, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Pascal Ion împotriva lui Pascal Dumitru, Pascal Marian, intervenienți accesorii Pascal Gheorghe și OCT Cahul, notarul public „Butuc Rodica”, cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și declararea nulității actelor juridice.

Se reține prezenta cauză civilă în procedura Curții Supreme de Justiție pentru examinare în ordine de recurs a recursului declarat de Ion Pascal împotriva deciziei din 22 ianuarie 2015 a Curții de Apel Chișinău.

Se încasează din contul bugetului de stat gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Ion Pascal, născut la 20.07.1950, cod personal (IDNP): 2001015440597, suma de 3600 (trei mii șase sute) de Euro, convertită în lei moldovenești la cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei, la data transferului, în calitate de despăgubire pentru prejudiciu moral, inclusiv costuri și cheltuieli.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Viorica Puica

judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc